

- ної роботи при вивченні природознавства дітьми з порушеннями зору. *Психологічний журнал*. 2018. №8 (18). С. 132 - 144.
3. Савченко О.Я. Порівняння у навчанні учнів початкових класів. Київ, 1977. 152 с.
 4. Свиридюк Т.П. Программы и примерные разработки занятий по коррекции недостатков развития познавательной деятельности слабовидящих учащихся I-IV классов. Киев, 1982. 82 с.

Світлана Яланська,
д. психол. н., професор, завідувач кафедру загальної, вікової та практичної психології Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПІЛЬНОТИ ОСВІТЯН НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

В умовах сучасних інформаційних, політичних, економічних, освітніх змін важливою є підготовка фахівців, які володіють екопсихологічною компетентністю, «м'якими» і «твердими навичками», здатні творчо, критично мислити, готові до командної роботи. Формування професійної, громадської спільноти на засадах сталого розвитку неможливе без суспільних наук. Серед яких важливе місце посідає курс «Психологія вищої школи», що викладається для магістрантів. Про значущість курсу для підготовки професійної спільноти свідчать дослідження І. Д. Бега, М. Й. Боришевського, Г. С. Костюка, С. Д. Максименка, Л. Г. Подоляк, В. А. Семиченко, Н. В. Чепелевої та інших вчених. Мета навчальної дисципліни: підготовка кваліфікованих фахівців, які досконало володіють психологічними особливостями педагогічної взаємодії учасників освітнього процесу вищої школи для використання у майбутній професійно-педагогічній діяльності, розвиток особистостей на принципах творчості, ініціативності, збереження природної і культурної спадщини.

За результатами опитування магістрантів фізико-математичного, природничого, історичного факультетів ПНПУ імені В.Г. Короленка (207 осіб) на питання «Що необхідно для формування професійної спільноти освітян на засадах сталого розвитку?», отримали відповіді: «формування критичного мислення» (65,4%); «формування екологічної культури» (57,8 %); «творчий, інноваційний підхід до розв'язання професійних завдань» (67,0%), «командна робота» (78,3%).

Індивідуальна робота магістрантів у процесі вивчення курсу «Психологія вищої школи» може передбачати виконання творчого звіту, метою якого є глибокий самостійний аналіз дослідження, висловлення власних думок щодо вирішення тих чи інших питань. Структура звіту представлена такими складовими: вступна частина (розкривається актуальність дослідження); теоретична частина (здійснюється теоретичний аналіз проблеми); практична частина (визначається ставлення фахівців, бакалаврів, магістрів та інших осіб до вирішення тієї чи іншої проблеми, обізнаність про її особливості, тощо. Результати дослідження оформляються графічно з обґрунтуванням); висновки та рекомендації (розкриваються отримані результати дослідження, даються власні рекомендації щодо вирішення проблеми з урахуванням принципів сталого розвитку).

Серед практичних завдань, які можна запропонувати магістрантам, такі: заповнити таблицю «Вища школа очима студента»; підготувати твір-есе «Психологічний портрет ідеального студента»; заповнити таблицю «Самооцінка професійних якостей»; підготувати проблемну педагогічну ситуацію в умовах вищої школи й запропонувати її для розв'язання колезі по парті; самостійно сформуувати та презентувати «творчий продукт» (вірш, казку, оповідання, малюнок) на тему «Сучасна вища школа та сталий розвиток України»; підготувати психолого-педагогічний кейс рекомендацій для студентів стосовно шляхів оптимізації міжособистісних стосунків у групі; заповнити таблицю «Досягнення та помилки курато-

ра щодо згуртування студентського колективу»; підготувати доповідь на тему «Шляхи розвитку толерантності студентів в умовах сучасного вишу»; підготувати опис однієї з технологій профілактики і подолання професійного стресу та синдрому «професійного вигорання» учасників освітнього процесу ЗВО.

Реалізація ідей збалансованого розвитку потребує зміни філософії мислення суспільства, у тому числі професійної спільноти освітян. Тож під час опанування психології вищої школи мають бути сформовані компетентності, серед яких: загальні: критичне осмислення основних світоглядних теорій і принципів у навчанні та професійній діяльності, здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію, навички роботи в команді, здатність аналізувати, синтезувати, оцінювати, щоб виявляти проблеми й виробляти рішення, мовні навички; фахові: знання сучасних теоретичних основ спеціальності уміння застосовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності; уміння застосовувати методи діагностування досягнень здобувачів освіти, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху, дотримання етичних норм у комунікації з учасниками освітнього процесу, здатність організувати комунікацію учнів і вихованців, здатність обдуманно обирати шляхи вирішення непередбачуваних проблем у професійній діяльності, уміння створювати сприятливий соціально-психологічний клімат. Важливими для сталого розвитку є принципи творчості та ініціативності. Програму розвитку творчості, творчої компетентності студентів закладів вищої освіти розкрито у змісті авторського навчального посібника «Психологія творчості», рекомендованого Міністерством освіти і науки України (лист № 1/11-7542 від 20.05.2014) (2014, 2018) [2]. Психологічні особливості формування толерантного середовища, на принципах збалансованого розвитку, в умовах сучасних освітніх закладів розкрито у статті журналу «Наука і освіта» [1].

Список використаних джерел

1. Яланська С. П. Психологія формування толерантного середовища в умовах нової української школи / С.П. Яланська Н.М. Атаманчук // Наука і освіта. – Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2017. – №1/ CLVI. – С.71-75.
2. Яланська С. П. Психологія творчості: навч. посіб. 2-ге. вид. випр і доповн. / С. П. Яланська. – Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, – 2018. – 180 с.